

Elżbieta Choińska-Bochdan

Gniew, woj. gdańskie

Informator Archeologiczny : badania 10, 191-192

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

GNIEW
woj. gdańskie

Muzeum Archeologiczne
w Gdańsku

Badania prowadziła mgr Elżbieta Choińska-Bochdan.
Finansował Urząd Miasta i Gminy w Gniewie. Drugi
sezon badań. Osada z XI-XIII w. i miasto z XIII/XIV-
XV w.

Badania prowadzono na placu rynkowym /Plac Grunwaldzki/. Ogółem wyeksplorowano 4 wykopy /IV-VII/ o łącznej powierzchni 102,5 m² i przeciętnej głębokości 2 m.

Wykop IV założono w południowej części rynku, prostopadle do południowej pierzei, przy domu nr 38, w nawiązaniu do jamy przeciętej wkopem kanalizacyjnym w 1975 r. W stratygrafii wykopu wyróżniono IX warstw. Warstwy I-II do XX-wieczna nawierzchnia placu rynkowego /przy zakładaniu jej zniszczono starsze nawierzchnie - bruki/. Warstwy III-VI pochodzą z okresu XIV-XV w., począwszy od lokacji miasta w 1297 r. Są to kolejne pokłady faszyny, wiórów drzewnych z kamieniami i dużą ilością różnych odpadków jak: kości zwierzęce, fragmenty wyrobów skórzanych i drewnianych utwierdzające ilastą nawierzchnię. W warstwie IV, odkryto ulicę moszczoną dość luźno dranicami, biegnącą równolegle do południowej pierzei rynku. Zachowała się ona słabo, a uchwycona szerokość wynosi 1,5 m i przypuszczalnie niewiele odbiega od pierwotnej szerokości. Konstrukcja jej była znacznie słabsza od ulicy odkrytej w 1975 r., biegnącej ukośnie od wlotu ulicy Wodnej w południowo-wschodnim narożniku rynku. Chronologię obydwu ulic określa się na podstawie ceramiki i brakteatów na koniec XIV lub początek XV wieku.

W warstwach III-VI znaleziono dużą ilość ścinków skór i fragmentów obuwia, pochew i innych wyrobów skórzanych; fragmenty naczyń drewnianych; liczne kości zwierzęce, półwytwory i przedmioty kościane oraz rogowe /m.in. kostki do gry/; przedmioty żelazne jak noże, grotы beltu, sierpy, szydła, gwoździe, okucia i inne; surowiec bursztynowy, brązowe sprzączki, okucia i dzwoneczki; plakietkę prawdopodobnie srebrną, ułamki naczyń szklanych i ułamki naczyń silnie obtaczane, wypalone w atmosferze redukcyjnej oraz nieliczne fragmenty naczyń kamionkowych. Na szczególną uwagę zasługuje plakietka ozdobna /w formie pros-

tokątnej płytki zwieńczonej szczytem/ z wyobrażeniem Matki Boskiej z Dzieciątkiem na awersie. Wymiary - 3,9 x 2,0 cm. Plakietka stanowi prawdopodobnie element dekoracyjny pacyfikału, wstępnie można ją datować na XIV w. Warstwę VII, ilastą, zbitą, zawierającą tylko nieliczne ułamki ceramiki całkowicie obtaczanej, datuje się na 2 połowę XIII w. - na okres poprzedzający lokację miasta.

W warstwie VIII uchwycono fragment pólziemianki. W przekroju jama jest w przybliżeniu nieckowata. W pobliżu jamy, po stronie wschodniej odsłonięto kilka śladów kolków. Dalsze i szczegółowe obserwacje zostały uniemożliwione na skutek ulewnych deszczów zalewających jamę i rozmywających warstwy. Wypełnisko jamy stanowiła ciemnobrunatna warstwa ilasta, zawierająca w spągu dość liczne kamienie w nieregularnym układzie. Warstwa ta dostarczyła wyłącznie ceramiki całkowicie obtaczanej.

Warstwa IX - to gliniasty jałowy całec.

Wykop V został usytuowany bezpośrednio przy gotyckim ratuszu, po jego wschodniej stronie. Rezultatem prac było odkrycie dalszego ciągu fundamentów ratusza, już poza kompleksem budowli, której obecną formę nadano po przebudowie. Wynik ten potwierdza przypuszczenie zawarte w starszej literaturze przedmiotu, że pierwotnie, ratusz był zbudowany na planie czworoboku o większym zasięgu od dzisiejszego.

Wykop VI wytyczono w północnej, obecnie frontalnej strony ratusza, w celu zweryfikowania poglądów odnośnie chronologii filarów. Odkrycia ujawniły, że filary zostały wzniesione dopiero w XIX w.

Wykop VII, założono bezpośrednio przy zachodniej bramie ratusza. W wyniku badań odsłonięto lico fundamentu i uchwycono częściowo nawiązania do stratygrafii występującej przy południowej pierzei rynku. Poza tym natrafiono na 3 otwarte paleniska /2 uchwycono fragmentarycznie/, zbudowane z cegieł gotyckich. Ponad paleniskiem zalegają niwelacyjne warstwy gruzu. Paleniska datuje się wstępnie na XV w.

Materiały przechowywane są jako depozyt w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku.

Badania są prowadzone w ramach rewaloryzacji zabytkowego zespołu urbanistycznego i zamkowego w Gniewie, przy współdziałaniu Instytutu Architektury i Urbanistyki Politechniki Gdańskiej i będą kontynuowane.

GNIEWOWO, gm. Smigiel
woj. leszczyńskie
Stanowisko 3

patrz
okres halsztacki